

Kuruluşundan Günümüze Ordu Yöresinde Arıcılık Örgütleri ve Faaliyetleri

Giriş

Türkiye’de arıcılık konusundaki mevcut potansiyelden yararlanmak üzere son yıllarda önemli yatırımlar yapılmış, bilimsel ve teknik alt yapı geliştirilmeye çalışılmıştır (Kaftanoğlu, 2001). Ülkemiz arıcılığının sorunlarına uygun çözüm yollarının bulunmasının yanı sıra dernek, kooperatif ve birlik gibi birtakım örgütlenmelerin ortaya konulması konusunda bazı önemli çalışmalar da gerçekleştirilmiştir (Sıralı, 2005).

Bu konuda öngörülen gelişmelere rağmen arıcılık konusundaki alt yapının zayıf olması nedeniyle ülke çapında çeşitli tarihlerde kurulan çeşitli arıcılık örgütleri verimli olarak çalışmamıştır (Kaftanoğlu, 2001).

Zamanla kurulan arıcılık dernekleri amaçlarına ulaşamamış, kooperatifler ise genel zafiyetlerini arıcılık sektöründe de yaşamışlardır (Gülpinar, 2000). Bu oluşumlarla üyelerinin sorunlarına çözüm getirilememiş veya bu örgütlenmeler biçim ve işlev bakımından istenen düzeye ulaşamamıştır (Kaftanoğlu, 2001). Bu bağlamda arıcılar bir dönemler tarım sektörünün en örgütsüz kesimini oluşturmuştur (Gülpinar, 2000).

Oysa ileri toplumlarda bu tür demokratik kitle örgütleri, işlevsel olarak ve temsil ettikleri kitlelerin sorunlarının dile getirilmesinde ve çözümlenmesinde oldukça aktif olup (İnci, 1994), arıcılığı gelişmiş ülkelerde de arıcılar kendi aralarında çok iyi örgütlenmiş durumdadır. Bazı gelişmiş ülkelerde ise ülkenin arıcılık politikasını arıcılar birliği belirlemektedir (İnci, 1985).

Avrupa ülkelerinde arıcılık konusunda mevcut üretici birlikleri, uğraşları ile ilgili çeşitli kurumlarla işbirliği yaparak; üyelerine arı biyolojisi, arı ıslahı, ana arı yetiştiriciliği, arı hastalık ve zararlıları, temel arıcılık konularında eğitim, yayım ve danışmanlık hizmeti vermektedir (İnci, 1995).

Ordu yöresinde de önceleri bazı meraklı arıcılar tarafından sürdürülen örgütlenme çalışmaları, daha sonra birtakım avantajlarının anlaşılmasıyla oldukça önem kazanmış ve bu alanda çaba sarf eden kişilerin gayretleri ile son yıllarda gözle görülebilir olumlu bir aşama kaydetmiştir (Sıralı, 2005).

Ordu ili arıcılarının bilinçlenmesine ve yöre arıcılığının gelişmesine büyük katkıları olan bu arıcılık örgütlerinin özverili çalışmaları (Kaftanoğlu, 2001), Avrupa Birliği uyum yasalarına uygun bir şekilde oluşturulan örgütlenme ile son bulmuştur.

Resmi Gazetenin 10 Mart 2001 tarih ve 24338 no’lu sayısında yayınlanarak yürürlüğe giren 4631 sayılı Hayvan Islahı Kanununun 4. maddesi gereği illerde arı yetiştirici birlikleri kurulmuş (Yılmaz, 2011),

Yrd. Doç. Dr. Recep SIRALI

Ordu Üniversitesi
Ziraat Fakültesi
Zootečni Bölümü, Ordu

ülke düzeyinde çağdaş örgütlenmeye ilişkin bu faaliyet biçimi günümüz Türkiye arıcılığı üzerinde de olumlu etkiler bırakmıştır.

Bu makalede, ülkemiz arıcılığı açısından ön sıralarda bulunan Ordu ilinin, arıcılık örgütlenmesi ve faaliyetleri bakımından önemli birtakım bilgilerinin tarihi sıralamaya göre sunulması amaçlanmıştır.

Ordu'da Arıcılık Örgütlenmesi

Bilim ve teknolojiye paralel olarak 1970'li yıllardan itibaren köy yollarının açılması, ülke çapında ulaşım ağının kurulması ile gezginci arıcılık yaygınlaşmaya başlamış ve arıcılık sektöründeki sorunlar da artmaya başlamıştır (Kaftanoğlu, 2001). Arıcılık sektöründeki bu sorunların çözümü amacıyla arıcıların ülke çapında örgütlenmeleri de genelde bu tarihlere rastlamış ve örgütsel alt yapı geliştirilmeye çalışılmıştır.

Ordu ilinde arıcılık konusundaki ilk örgütlenme faaliyetleri 1968 yılında "Ordu Gezici Arıcılar Cemiyeti" adı altında başlamıştır. Çeşitli mesleki, kültürel ve sosyal etkinlikler gerçekleştirilerek; 80 üyesi ile varlığını sürdürmeye çalışan bu arıcı örgütü, 1982 yılında dernek üyelerinin kendi istekleriyle faaliyetlerini noktalamıştır (Kır, 2006).

Ordu arıcıları, bünyesinde sosyal faaliyetler gerçekleştirmek ve Ordu arıcılarının adını duyurmak amacıyla 1968 yılında Mehmet Odabaş, Ahmet Maraşlı, Mehmet Topaloğlu, Tevfik Güngör, Mehmet Kır, Rıza Güneş isimli gezginci arıcılar tarafından Arıcılar Cemiyeti Saz Ekibi kurulmuştur. Arıcılar Cemiyeti Saz Ekibinde; Coşkun Gök, Şener Gök, Seyfettin Tomakin ve Abdullah Özdemir isimli tanınmış yerel sanatçılar solist olarak görev almışlardır. Bu ekiple bal geceleri düzenlenmiş, arıcıların tanışıp kaynaşması sağlanmıştır (Kır, 2006).

1975 yılında Ordu Gezici Arıcılar Cemiyetinin bazı üyeleri; Ordu Arıcılar Üretim, Tüketim ve Pazarlama Kooperatifinin kuruluşuna öncülük etmiştir. Mehmet Kır 3 yıl süreyle kooperatif başkanlığını yürütmüş, ancak maddi imkânsızlıklardan dolayı kooperatif üçüncü yılın sonunda kapanmak zorunda kalmıştır (Kır, 2004).

Ordu yöresi arıcıları temel petek ve kovan temini ile pazarlama sorunlarına çözüm bulabilmek amacıyla, bireysel faaliyetlerini kooperatifleşme yönünde birleştirerek Uzunisa ve Çevre Köyleri Kalkınma Kooperatifini kurmuş ve 27 Ocak 1988 tarihinde kuruluşun ilk genel kurul toplantısını gerçekleştirmişlerdir. Adı geçen kooperatifin yönetim kurulu başkanı tarafından, kooperatifin il düzeyinde çalışmalarını yoğunlaştırdığı ve kooperatifler birliğinin kurulmasının amaçlandığı dile

getirilmiştir (Anonymous, 1989).

Ayrıca 1990 yılında merkez ilçede Ordu Arıcılar Derneğinin, Ünye ilçesinde de arıcılık kooperatifinin varlığını sürdürmesi, Ordu ili arıcılarının örgütlenme kavramına verdikleri önemi ortaya koymaktadır (Sıralı, 2004).

Ünye ilçesinde 1990 yılında yaklaşık olarak 1300 civarında arıcı olmasına karşın Ünye arıcılık kooperatifinin sadece 50 üyesinin olması, bu ilçe arıcılarının kooperatife ve arıcılıkta örgütlenme kavramına verdikleri önemin ilginç bir boyutunu ortaya koymaktadır (Anonymous, 1990).

Ordu Merkez Uzunisa ve Çevre Köyleri Kalkınma Kooperatifi, ortakları mülkiyetinde 50 çiftçi x 20 kovan olmak üzere toplam 1000 kovanlık arıcılık projesini 1994 yılında uygulamaya koymuştur (Anonymous, 2001).

Ordu merkez ilçedeki kooperatifin Ordu ili arıcılarına arzu edilen faydayı sağlayamaması üzerine Ordulu arıcılar 1997 yılında yeniden bir araya gelerek arıcılar derneğini kurmuş ve oldukça kısıtlı olanaklar çerçevesinde üyelerine yararlı olmaya çalışmışlardır (Aydın, 2006).

Tablo 1'de belirtildiği üzere daha sonraki tarihlerde Ordu merkez ve ilçelerinde arıcılık konusunda faaliyet gösteren çok sayıda kooperatif kurulmuştur (Aydın, 2006). Ordu ilinde 2001 yılı sonu itibarıyla Tarım Bakanlığına bağlı olarak faaliyet gösteren tarımsal amaçlı 59 kooperatiften sadece 7 adedi hayvancılık kooperatif birliği olup arıcılık konusunda faaliyet göstermektedir (Anonymous, 2001).

Ordu ili genelinde faaliyetlerini sürdüren bazı arıcılık kooperatiflerine ilişkin birtakım bilgiler Tablo 1'de sunulmuştur.

Ordu ilinde başta bal olmak üzere arı ürünlerini pazarlama, temel petek, kovan, arıcılık malzemeleri ve benzeri girdileri sağlamak amacıyla kurulmuş olan bu kooperatiflerin 31 ila 102 arasında üyeleri bulunmakta olup, bunlardan en eski kuruluş tarihine sahip olan Perşembe Arıcılar Tarımsal Kalkınma Kooperatifi 1990 yılından beri faaliyetini sürdürmektedir (İnci, 1994).

Boztepe, Yaraşlı ve Şenköy Tarımsal Kalkınma

Tablo 1. Ordu'da Faaliyet Gösteren Bazı Arıcılık Kooperatifleri.

İlçe	Kooperatifin Adı	Kuruluş tarihi	Ortak sayısı	Faaliyet konusu
Perşembe	Perşembe Arıcılar Tarımsal Kalkınma Koop.	1990	70	Arıcılık
Altınordu	Boztepe – Yaraşlı - Şenköy Tar. Kalk. Koop.	1991	58	Arıcılık
Çamaş	Sarıyakup ve Çevre Köyleri Tar. Kalk. Koop.	1992	88	Arıcılık
Ulubey	Elmaçukur ve Çevre Köyleri Tar. Kalk. Koop.	1993	102	Arıcılık
Gürgentepe	Direkli Beldesi Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	1999	31	Arıcılık
Kabadüz	Akgüney Tarımsal Kalkınma Kooperatifi	2001	55	Arıcılık
Altınordu	Kuyulu ve Karaağaç Köyü Tar. Kalk. Koop.	2001	57	Arıcılık

Kooperatifinin ortakları mülkiyetinde uygulamak istediği 1000 kovanlık arıcılık projesinin teklifi, Tarım Bakanlığının 2001 yılı yatırım programına alınmıştır (Anonymous, 2001).

Perşembe Arıcılar Tarımsal Kalkınma Kooperatifi ile Ulubey Elmaçukur ve Çevre Köyleri Tarımsal Kalkınma Kooperatiflerinin, ortakları mülkiyetinde uyguladığı 1000'er kovanlık arıcılık projesi 2001 yılında gerçekleştirilmiştir (Anonymous, 2001).

Ancak ülkemiz genelinde olduğu gibi Ordu ilinde de çeşitli tarihlerde kurulan arıcılık dernek ve kooperatiflerinin zaman içerisinde üyelerine verimli olamaması, arıcıların sorunlarını gidermekte yetersiz kalması ve yeniden yapılanmaya ihtiyaç duyulması, bu kuruluşların üyeleri üzerindeki etkilerinin zamanla azalmaya başlamasına neden olmuştur.

Bu nedenle, arıcılık konusundaki modern örgütlenme çalışmaları, Avrupa Birliği uyum yasaları gereği Türkiye genelinde arı yetiştiricileri birliği adı altında yeniden yapılandırılmış, Ordu Arı Yetiştiricileri Birliği de Mayıs 2002'de kuruluş çalışmalarını başlatarak 16 Ekim 2002 tarihinde kuruluşunu tamamlamış (Aydın, 2006), 30 Ekim 2002 tarihinde 5666 no ile tescil edilmiştir (Anonymous, 2010).

Bu bağlamda 7 kişi ile kurulan Ordu Arı Yetiştiricileri Birliğine kayıtlı üye sayısı 2006 yılında 2250 (Aydın, 2006), 2009 yılında 3065 iken (Anonymous, 2010), 2014 yılında 455 köyde 4500'lere ulaşmış durumdadır (Anonymous, 2014).

Arıcılar Birliği; arıcıları örgütlemeyi, onların eğitim ve bilinçlendirilmesini, her türlü girdilerini karşılamayı ve arı ürünlerini değerlendirmeyi amaçlayan modeli ile arıcılara kısa zamanda önemli çalışmalar yapan örnek bir kuruluş haline gelmiştir (Kaftanoğlu, 2001).

Son yıllarda kurulan arı yetiştiricileri ve bal üreticileri gibi birlikler ile Ordu ili arıcılığının örgütlenmesi konusunda çok önemli bir adım atılmıştır. Bu birliklerin amacına uygun

Tablo 2. Ordu'da Faaliyet Gösteren Bal Üreticileri Birlikleri (Anonymous, 2012b).

İlçe	Tescil Tarihi	Tescil No	Kuruluştaki Üye Sayısı	Mevcut Üye Sayısı
Fatsa	19.01.2006	126	16	16
Perşembe	24.03.2006	178	21	21
Altınordu	18.12.2006	313	20	54
Ünye	09.02.2007	339	19	31
Ulubey	11.04.2007	352	20	20
Kabataş	16.04.2007	374	18	30
Gürgentepe	16.04.2007	378	25	64

Tablo 3. Ordu İlindeki Bal Üreticileri Birliklerinin Kapasiteleri (Anonymous, 2010).

İlçe	Kuruluştaki Yıllık Üretim Kapasitesi	Şimdiki Yıllık Üretim Kapasitesi	İlçe Düzeyindeki Üretim Kapasitesi	Birlik / İlçe %
Fatsa	77.49 ton	570 ton	645 ton	88
Perşembe	162.99 ton	210 ton	750 ton	28
Altınordu	500 ton	292 ton	1772.4 ton	16.5
Ünye	225 ton	273 ton	380 ton	72
Ulubey	145 ton	190 ton	900 ton	21
Kabataş	262 ton	262 ton	407.09 ton	64
Gürgentepe	274.65 ton	574.80 ton	1740 ton	33

çalışması ve yaygınlaşması ile arıcılara yapılan desteklemeler kontrol altına alınarak yaşanan birtakım sorunlar daha kolay çözülebilir hale gelmiştir (Anonymous, 2012a).

Ordu ili genelinde faaliyetlerini sürdüren bal üreticileri birliklerine ilişkin birtakım bilgiler Tablo 2'de sunulmuştur.

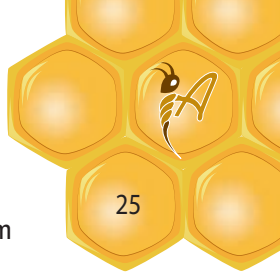
Arıcılar ve bal üreticileri birliklerinin aktif hale getirilmesiyle, son yıllarda il düzeyinde arıcılık konusunda gerçekleştirilen çok sayıda toplantı, seminer ve paneller, arı yetiştiricileri ve bal üreticilerinin bilinçlenmesine neden olmuştur (Anonymous, 2010).

İl arıcılığının kalkınması amacıyla son derece yararlı hizmet veren günümüze ait bu çağdaş arıcılık örgütlenmeleri mevcut arıcılık sorunlarının çözümlenmesi için atılmış çok önemli bir adım olarak görülmektedir (Sıralı, 2004).

Ordu ili genelinde faaliyetlerini sürdüren bal üreticileri birliklerinin üretim kapasitelerine ilişkin bazı bilgiler Tablo 3'te sunulmuştur.

Sonuç

Buraya kadar yapılan tespit ve bulgulara göre Ordu ili arıcılığının kalkınması amacıyla geçmişten günümüze kadar kurulan dernek, kooperatif ve birlik gibi farklı örgütlenme biçimlerinin il düzeyinde varlığını sürdürdüğünü anlaşılmaktadır

Sosyo-ekonomik koşulların ülkemiz arıcılığında örgütlenmeyi teşvik eder nitelikte olmasına karşın (Akbaş, 1986), Ordu ilinde arıcı örgütlenmesi anlamında ilk modernleşme hareketi sayılabilecek 1968 yılından, ülkesel bazda arıcılar birliğinin kurulduğu 2002 yılına kadar örgütlenmenin gelişimi; arıcıların beklentisi bakımından yeterli görülmemiş, arıcılar çoğu zaman sorunları ile başa kalmıştır.

Ordu yöresinde arıcılığın yoğun şekilde yapılmasına rağmen, arıcılar yıllar içerisinde birlik içinde hareket etmeyerek, seslerini duyuramamışlar, bireysel mücadele ile sorunlarını çözmenin mümkün olmadığını da farkına varmışlardır (Anonymous, 1990).

İl düzeyinde faaliyet gösteren arıcılık derneği ve arıcılık kooperatifleri gibi organizasyonların aralarında ilişki, iletişim ve arıcılık sektörünün sorunlarının çözümüne yönelik bir davranış birliği de oluşmamıştır (İnci, 1994).

Çünkü arıcılar haklı konularda örgütsel gücü olmadığında seslerini duyuramamakta ve hakkını

arayamamaktadırlar. Arıcıların örgütsüz olmaları yönetici ve planlayıcıları zor durumda bırakmakta, sorunları bilinmediği için çözüm üretilememektedir (Haliloğlu ve ark., 1994).

Örgütlenme konusundaki çekingenliğin nedenleri ne olursa olsun, varlığını sürdüren dernek, kooperatif ve birliğe mutlaka destek olunmalı, sahip çıkılmalı ve arıcılık ülküsü etrafında birleşmelidir. Ülke arıcılığının, örgütlü üreticilerin varlığı ile gelişeceği ve güçleneceği hatırdan çıkarılmamalıdır (Anonymous, 1990).

Sonuç olarak, Ordu ilinde son yıllarda büyük gelişmeler gösteren arıcılık sektörüne ilişkin birtakım örgütlenmelerin asıl amacı her zaman arıcılıkla ilgili sorunların çözümü ve mevcut yapının iyileştirilmesi olmuş, bunun için de yetkili tarımsal kurum, kuruluş ve şahıslarla işbirliği içinde bulunulmuştur. Ancak günümüz koşullarında asla ulaşılan nokta ile yetinmemek ve daha çok çaba sarf ederek faaliyetlerin istenilen hedefin ötesine ulaştırılması gerekmektedir.

Kaynaklar

- Akbaş, R., 1986. Arı ve İpekböceği Yetiştirme. Ankara Üniv. Zir. Fak. Yay. No: 956. Sayfa 148-156. Ankara.
- Anonymous, 1989. Ordu İlinde Kurulan Arıcılar Kooperatifi Çalışmalarına Devam Ediyor. Teknik Arıcılık. Sayı 22, sayfa 23. Ankara.
- Anonymous, 1990. Ordu İli ve İlçelerinde Bal Kalite ve Teşvik Yarışmaları Yapıldı. Teknik Arıcılık. Sayı 30, sayfa 22-23. Ankara.
- Anonymous, 2001. Ordu Tarım İl Müdürlüğü 2000 Yılı Çalışmaları. Sayfa 27-45. Ordu.
- Anonymous, 2010. Ordu Tarım İl Müdürlüğü 2009 Yılı Çalışma Raporu. Sayfa 17-58. Ordu.
- Anonymous, 2012a. Ordu Tarım ve Hayvancılığının Sektörel Değerlendirilmesi. İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. Yayın No: 17. Sayfa 17- 18. Ordu.
- Anonymous, 2012b. 2011 Yılı Raporu. İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü. Sayfa 66- 67. Ordu.
- Anonymous, 2014. Ordu'da Baldan Ballı Gelir. 05.06.2014 Tarihli Ordu Hürses Gazetesi. Yıl 23, sayı 6166. Sayfa 1-3. Ordu.
- Aydın, N., 2006. Kuruluşundan Günümüze Örgütlenme ve Birlik Faaliyetleri. Oray-Bir'in Sesi. Yıl 1, sayı 1. Sayfa 4. Ordu.
- Gürpınar, V., 2000. Türkiye'de Arıcılık Sorunları ve Çözüm Önerileri. Teknik Arıcılık. Sayı 69. Sayfa 17-20. Ankara.
- Haliloğlu, A., Günaydin, A., Reis, K., Turan, M., 1994. Yurdumuzda Gezgin Arıcılığın Sorunları ve Çözüm Yolları. Teknik Arıcılık. Sayı 44. Sayfa 18-25. Ankara.
- İnci, A., 1985. Dünyada Arıcılık. Teknik Arıcılık. Sayı 2. Sayfa 2-6. Ankara.
- İnci, A., 1994. Arıcılıkta Örgütlenme. Teknik Arıcılık. Sayı 43. Sayfa 26-28. Ankara.
- İnci, A., 1995. İsviçre'de Arıcılık. Teknik Arıcılık. Sayı 50. Sayfa 2-6. Ankara.
- Kaftanoğlu, O., 2001. Arıcılığımızın Dünü, Bugünü ve Arıcılıktaki Gelişmeler. Uludağ Arıcılık Dergisi. 2 (1): 4-5. Bursa.
- Kır, M., 2004. 15.04. 2004 ve 05.05.2004 Tarihlerinde Arıcı Örgütlenmesine İlişkin Özel Görüşme. Ordu.
- Kır, M., 2006. Zamanın Tanığı. Oray-Bir'in Sesi. Yıl 1, sayı 2. Sayfa 10. Ordu.
- Sıralı, R., 2004. Ordu ve Çevresinde Arıcılığın Kısa Tarihçesi. Teknik Arıcılık. Sayı 85. Sayfa 8-15. Ankara.
- Sıralı, R., 2005. Türkiye Arıcılığının Gelişmesinde Emek Veren Ordulu Arıcılar. Teknik Arıcılık. Sayı 89. Sayfa 18-21. Ankara.
- Yılmaz, B., 2011. Türkiye An Yetiştiricileri Merkez Birliğinin Kuruluşu. Oray-Bir'in Sesi. Yıl 6, sayı 7. Sayfa 2-3. Ordu.

